

Verksamhetsberättelse

2017

FDUV rf

FÖRBUNDSKANSLIET: Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 HELSINGFORS

TELEFON: (09) 43 42 36 0
040 653 9227

E-POST: fduv@fduv.fi
WEBBPLATS: www.fduv.fi

VASAKANSLIET och LÄRUM: Storalånggatan 60
65100 VASA

TELEFON: (06) 319 56 52
050 557 2767 (LÄRUM)

E-POST: fduv.vasa@fduv.fi
WEBBPLATS: www.larum.fi

FDUV:s förbundsstyrelse 2015–2017:

ORDFÖRANDE: Wivan Nygård-Fagerudd

VICE ORDFÖRANDE: Beatrice Wahlström
Ossian Wassborr

ORDINARIE MEDLEMMAR:
Lars Erik Backman
Kent Berglund
Susan Enberg
Christel Granholm-Hagen
Gösta Höijer
Inger Karlsson
Åsa Krook
Kerstin Strengell
Jon Tallberg
Anna Öhman

ERSÄTTARE:
Caroline Rönqvist
Benita Johans
Marika Krook
Sylvan Höijer
Nanny Sundström
Gun-Britt Östman
Ulrica Sund
Gunilla Sandelin

FDUV:s fullmäktige 2015–2017:

Från föreningar inom FDUV

	Ordinarie medlemmar:	Ersättare:
Jakobstadsnejden	Mikaela Asplund, ordförande	Micaela Svenlin
Nykarleby	Ralph Ström, vice ordförande	Margit Westerlund
Karlebynejden	Carina Svenfelt	Christina Omars
Vasanejden	Monica Johnson	Jannika Backholm
Sydösterbotten	Ann-Charlotte Åkerman	Gunvor Gullans
Åland	Ann-Britt Alén	Mikael Holm
Västra Åboland	Fredrika Abrahamsson	Susanna Gröndahl
Kimitonejden	Minna Hellström	Annika Holmberg
Västnyland	Leif Ekholm	Krister Stenroos
Mellersta Nyland	Mauri Nyqvist	Ant Simons
Östra Nyland	Daniela Spring	Gunvor Haddas
Steg för Steg	Erik Weyand	Jonas Bergholm

Från den kommunala sektorn, den kyrkliga verksamheten inom Borgå stift och områden inom undervisning och sociala tjänster samt sakkunniga medlemmar:

Anna-Lena Karlsson-Finne	verksamhetsledaren, FSSF
Ben Thilman	Kristina Jansson-Saarela
Kristina Kullas-Norrgård	Petra-Mari Kaske

FDUV:s personal i Helsingfors

verksamhetsledare	Lisbeth Hemgård
ekonomichef	Martin Bengtström
administrativ planerare	Anne Wetterhoff
administrativ assistent	Hanna Sipiläinen
teamledare, sakkunnig i intressepolitiskt arbete	Annette Tallberg
informatör /Kenya projektet (till 25.4)	Laura Rahka
informatör (från 1.8)	Matilda Hemnell
projektkoordinator/Mer än ord	Henrika Mercadante
projektkoordinator/Mer än ord (till 21.7)	Sofia Sjöblom
teamledare, projektkoordinator/boendeprojekt (till 28.1)	Monica Avellan
sakkunnig inom boendefrågor och utvecklingssamarbete	Elina Sagne-Ollikainen
fritidskoordinator (föräldraledig 23–24.5, 5–25.7)	Jon Jakobsson
vik. fritidskoordinator (från 1.4–31.7)	Jenni Bergman
projektkoordinator/Mer än ord (från 17.8)	
projektkoordinator/familjestödprojekt	Marita Mäenpää
teamledare, läsombudsverksamhet	Johanna von Rutenberg
redaktör LL-Center (studieledig från 1.9)	Solveig Arle
redaktör LL-Bladet	Maria Österlund
pedagogisk utvecklare/Lättläst it (modersk. ledig till 30.4)	Carina Frondén
pedagogisk utvecklare/Lättläst it (1.3–30.4)	Claudia Larkka
pedagogisk utvecklare	Johanna Pipping-Arrakoski
kanslist (från 7.8)	Mattias Lehtinen
kontorsbiträde (till 9.8)	Kari Lautjärvi
kontorsbiträde (från 1.12)	Daniela Frankenhaeuser
kontorsbiträde	Isa Moio
assistent för lägerverksamhet (1.6–7.7)	Julia Hemgård

Steg för Steg/verksamhetskoordinator Sofia Jernström
Steg för Steg/regional koordinator/södra Finland Frank Lundgren

FDUV:s personal i Vasa

regionchef, teamledare, vd för Lärum-förlaget	Inger Tallgård
försäljningssekreterare	Ann-Christin Hagstrand
pedagogisk utvecklare	Fredrika Nyqvist
sakkunnig inom boendefrågor (från 1.4) och påverkansarbete i Österbotten	Susanne Tuure
läger- och kurskoordinator	Annika Martin
vik. föreningskoordinator (1–30.11)	Tina Selänniemi
föreningskoordinator (moderskapsledig från 1.11)	Tina Holms
Steg för Steg/regional koordinator (moderskapsledig från 1.11)	

MEDLEMSFÖRENINGAR

Antal medlemmar

DUV i Östra Nyland rf	138
DUV i Mellersta Nyland rf	316
DUV i Västnyland	211
DUV i Kimitonejden rf	82
DUV i Västra Åboland rf	180
DUV på Åland rf	388
DUV i Sydösterbotten rf	229
DUV i Vasanejden rf	365
DUV i Nykarleby rf	206
DUV i Jakobstadsnejden rf	339
DUV i Karlebynejden rf	165
Steg för Steg rf	167
Totalt	2786 medlemmar

FDUV är medlem i följande organisationer:

- Aspa-stiftelsen
- Centralförbundet för barnskydd
- Handikappforum
- Inclusion Europe
- Inclusion International
- Kehitysvammaliitto
- KePa – Servicecentrum för utvecklingssamarbete
- Nordiska Samarbetsrådet för Utvecklingshämmande (NSR)
- SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder
- SOSTE – Finlands social och hälsa rf
- Studiecentralen Svenska Studieförbundet
- Vammaiskumppanuus – Samverkan inom funktionshinder
- VATES-stiftelsen

Förbundsstyrelsen framför sitt varma tack för det stöd förbundet fått såväl av DUV:s medlemmar som av olika institutioner i det finländska samhället. Likaså framför förbundsstyrelsen sitt varma tack till alla dem som ekonomiskt bidragit till förbundets strävanden.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Verksamheten 2017	1
1.1	FDUV:s verksamhet	1
1.2	FDUV år 2017	1
2.	Samarbete förbund-förening	4
3.	Fritidsaktiviteter och kulturtjänster	5
3.1	Lägerverksamhet	5
3.2	Fritidsverksamhet	5
4.	Familjearbete	6
4.1	Kurser, seminarier och intressepolitiskt arbete	6
4.2	Skräddarsydd boendeverksamhet	7
4.3	Familjestödjare	8
4.4	Mer än ord	9
5.	Lärum	11
5.1	Pedagogisk utveckling – spridning och IKT-material	11
5.2	Pedagogisk utveckling – anpassade läromedel	12
5.3	Lärum-förlaget	12
6.	LL-Center – Lätläst och Läsombud	13
6.1	LL-Bladet	14
6.2	Läsombud och frivilliga högläsare	15
6.3	Textbearbetning, rådgivning och information	16
7.	Steg för Steg	17
8.	Information och publikation	18
9.	Samarbete med andra organisationer	20
10.	Utvecklingssamarbete	21
11.	Nordiskt samarbete	21
12.	Internationellt samarbete	22
13.	Organisationsverksamhet	22

Specifikationer

Balansbok 1.1–31.12.2017

Verksamhetsberättelse år 2017

1. VERKSAMHETEN 2017

1.1 FDUV:s verksamhet

FDUV, förbundet för personer med utvecklingsstörning eller annan intellektuell funktionsnedsättning är en intresseorganisation vars främsta uppgift är att utöva påverkansarbete och bevaka intressen. FDUV är också en serviceproducent som erbjuder personer med intellektuell funktionsnedsättning och andra som har inlärningssvårigheter tjänster. FDUV:s ambition är att ständigt utveckla stödet för personer med funktionsnedsättning och för deras familjer.

FDUV bildades redan 1971 i sin nuvarande form, då med enbart en anställd. Under åren har förbundet vuxit och har i dag 28 anställda med 25 årsverken. FDUV:s projektverksamhet, kurser, fritid och läger, Lärums och LL-Centers verksamhet är välkända runtom i Svenskfinland och har en naturlig plats inom både det sociala och det kulturella området i Svenskfinland.

FDUV har tolv medlemsföreningar och cirka 2 800 medlemmar, men vi erbjuder många fler personer tjänster; allt från personer med flerfunktionsnedsättning med stort stödbehov till personer med läs- och skrivsvårigheter, med mindre stödbehov.

FDUV är en viktig plattform för personer med intellektuell funktionsnedsättning, för anhöriga och för personal inom omsorgen och personal inom skolvärlden. FDUV informerar, utbildar och påverkar attityder på svenska i Finland.

1.2 FDUV år 2017

FDUV:s främsta mål är att personer med intellektuell funktionsnedsättning ska få samma möjligheter som andra att förverkliga sig själva och att servicen verkligen motsvarar de stödbehov de har. Därför har vi aktivt arbetat för att stärka påverkansarbetet på förbundet, vår uppgift är att vara budbärare till beslutsfattare och medier och att på ett lättillgängligt sätt berätta hur vardagen kan te sig för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

FDUV:s påverkansarbete utökades 2017 genom en deltidsanställning i Österbotten vilket betyder att förbundet i dag har cirka 1,5 personer som arbetar med påverkansarbete. Detta har betytt en bredare representation i olika arbetsgrupper och nätverk.

Under år 2017 gav FDUV sju utlåtanden bland annat om sammanslagningen av funktionshinderlagarna (VALAS), specialundervisningen och undervisningen på andra stadiet, valfriheten inom social- och hälsovården samt om investeringsunderstöd som beviljas för förbättrade bostadsförhållanden för grupper med särskilda behov. FDUV

deltog i höranden i Riksdagens social- och hälsovårdsutskott om valfrihet och personlig budget, samt i kulturutskottet om specialundervisningens framtid. FDUV uppväktade också politiker med anledning av sammanslagningen av funktionshinderlagstiftningen och den kommande självbestämmandelagen. FDUV har också aktivt deltagit i arbetsseminarier och workshoppar som ministerierna har ordnat.

Under år 2017 har FDUV samarbetat med bland annat Delegationen för boende för personer med utvecklingsstörning, Ab Det finlandssvenska kompetenscentret FSKC, samarbetsnätverket kring talhandikapp, det svenska nätverket inom SOSTE, Me Osalliset – Vi delaktiga samt med SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder. FDUV har också representerat svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning i Handikappforums styrelse samt innehaft ordförandeposten i den svenska sakkunniggruppen för Handboken för handikappservice vid THL. Genom deltagande i olika nätverk fick vi värdefull information som vi kunde sprida vidare till fältet.

Vi har också aktivt samarbetat med våra finska systerorganisationer, särskilt gällande medborgarinitiativet *Ingen marknadsvara*, som glädjande nog fick över 70 000 stödförklaringar och därmed går till riksdagen för behandling. Inför kommunalvalet i april 2017 genomförde FDUV kampanjen Mål24 om inklusion i skolan och rätt till utbildning i samarbete med bland annat ADHD-förbundet, Autism- och Aspergerförbundet, Kehitysvammaliitto, Me osalliset – Vi delaktiga samt med Vamlas – Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätio. Tillsammans med Kehitysvammaisten Tukiliitto och Kehitysvammaliitto lyfte vi dessutom fram frågan om tillgänglig information och delaktighet i samhället. En annan viktig samarbetspartner är SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder. Vi har bland annat samarbetat kring ett gemensamt kommunalvalsseminarium, under vilket de svenska funktionshinderorganisationernas kommunalvalsprogram presenterades. Vidare samarbetade vi med de finska organisationerna kring påverkansarbete om den nya funktionshinderlagstiftningen och om ändringar i kriterierna angående närståendevård.

Under året har FDUV deltagit i olika kampanjdagar som belyser vardagen för personer med intellektuell funktionsnedsättning bland annat genom att ”rocka sockor” under Downs syndrom-dagen 21.3 samt genom att ta emot en jobbskuggare under Job Shadow Day 5.4. Under första veckan i december firade FDUV en kampanjvecka om funktionsnedsättning med temat *Ett eget liv – ett eget hem*. Vi ordnade evenemang i Borgå och i Vasa kring boende och en självständighetsfest i Vasa. FDUV deltog också i arrangemanget kring en självständighetsmiddag i Helsingfors tillsammans med de övriga finlandssvenska funktionshinderorganisationerna inom SAMS. Därtill höll FDUV:s sakkunniga en lättläst föreläsning om social- och hälsovårdsreformen och valfrihet för Steg för Stegs medlemmar.

Den intressepolitiska arbetsgruppen som består av representanter för DUV-föreningarna, Steg för Steg och FDUV:s personal sammankom fem gånger under året. På mötena diskuterades aktuella intressepolitiska ärenden och spreds information om aktuella frågor i de olika regionerna. Arbetsgruppen tog initiativ till två ställningstaganden som riktades till Kårkulla samkommun. Det ena handlade om samarbetet med anhöriga som har barn på korttidsvård inom samkommunen och det andra handlade om FDUV:s oro kring Kårkullas planer på ett autismboende i södra Finland.

Vi erbjöd även allmän rådgivning om rättigheter, tjänster och stöd för personer med intellektuell funktionsnedsättning och för deras anhöriga. Antalet enskilda kontakter var cirka 70 och flera av ärendena krävde omfattande utredning.

FDUV blir allt oftare kontaktad av massmedier och får fungera som kontaktförmedlare till personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga för intervjuer i massmedier. FDUV har uttalat sig i medier sammanlagt 26 gånger bland annat om sammanslagningen av funktionshinderlagarna, vårdreformen och dess konsekvenser för vår målgrupp, om ändrade kriterier inom närståendevård, nedskärningar i FPA-terapi för barn med funktionsnedsättning samt om sysselsättning för personer med intellektuell funktionsnedsättning. FDUV har också deltagit i samhällsdebatten genom egna insändare om sammanslagningen av funktionshinderlagarna, offentlig upphandling, allas rätt till läsning, social- och hälsovårdsreformen och om närståendevård. Dessutom har förbundets verksamhetsledare skrivit blogg kring aktuella ämnen.

FDUV:s sakkunnig inom intressepolitiska frågor föreläste om självbestämmande-lagstiftningen för personal inom specialomsorgs- och undervisningsenheter på ett seminarium ordnat av Valvira och Regionförvaltningsverket. Under året sammanställde FDUV utifrån önskemål från några medlemmar en handbok för unga vuxna. Handboken innehåller information om hur stödformerna ändras då den unga når vuxen ålder. Handboken lanserades i samband med en temakväll om vad vuxenlivet för med sig. Kvällen riktade sig i första hand till anhöriga och personal och sändes via direktuppspelning på internet. Därtill har FDUV låtit översätta och förmedlat Socialskyddsguiden 2017 till personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga.

Under 2017 inledde förbundet inga nya projekt, eftersom förbundet ville satsa på och utveckla sin fortlöpande verksamhet, vilket också lyckades. Förbundet anhöll och beviljades förhöjt bidrag för LL-Centers ordinarie verksamhet från STEA. Dessutom omvandlades RAY-projektet Skräddarsydd boendeservice till en fortlöpande verksamhet med en koordinator i både södra Finland och Österbotten med fortsatt finansiering av STEA (tidigare RAY).

Lägerverksamheten tampades fortfarande med ekonomiska svårigheter men genom en större satsning på att uppvakta finansierare och sprida information om hur viktig lägerverksamheten är, genom till exempel synlighet i medier, lyckades förbundet få finansiering för 25 lägerperioder år 2017.

FDUV arrangerar förbundskongress var tredje år och i oktober 2017 höll förbundet kongress i Tammerfors. En ny strategi presenterades och flera ändringar i förbundets stadgar godkändes. Förbundets nya namn diskuterades livligt och ett nytt förslag godkändes efter flera omröstningar. Förbundet beslöt också att gå in för ett vår- och höstmöte i stället för ett fullmäktige. Därmed upplöstes fullmäktige och föreningarna samlas framöver till vår- och höstmöte. Cirka 90 personer deltog i kongressen och deltagarna fick bekanta sig med FDUV:s verksamhet genom olika presentationer och verkstäder.

Förbundets underskott när det gäller den ordinarie verksamheten är 712 085,42 euro som finansierades med STEA:s allmänna understöd, Omsorgsstiftelsens bidrag och medel från valinsamlingen. Räkenskapsperiodens slutresultat blev en vinst på 136 641,42 euro. Vinsten beror på finansieringsverksamhetens resultat. Den ordinarie verksamhetens totala kostnader minskade från föregående år med 4,6 procent till 2 189 854,50 euro. De

budgeterade kostnaderna var 2 263 280 euro. Motsvarande förverkligade intäkter minskade från föregående år med 6,1 procent till 1 477 769, 08 euro. De budgeterade intäkterna var 1 553 930 euro.

Differensen mellan kursverksamhetens budgeterade och förverkligade inkomster beror på mindre bidrag från fonder än budgeterat. Läggerverksamheten har prioriterats när det gäller bidrag från fonder och därför har inte kurserna tilldelats lika mycket stöd.

Överskottet för föreningssamarbetet beror främst på att förbundets föreningskoordinator i Österbotten arbetade 80 procent på grund av partiell föräldraledighet. Inom internationellt samarbete hade förbundet inga kostnader under året eftersom ingen deltagit i nordiska eller internationella möten. Detta beror till en del på att förbundet hade egen förbunds kongress under året som krävde resurser.

2. SAMARBETE FÖRBUND–FÖRENING

Förbundet har som mål att stärka föreningarna genom att stödja dem i deras arbete och genom att arrangera träffar där förbund och förening möts. FDUV har en deltidsanställd föreningskoordinator i Österbotten och en deltidsanställd fritidskoordinator i södra Finland. Dessa ansvarar för den huvudsakliga kontakten med föreningarna.

Under året har förbundets föreningskoordinatorer besökt DUV-föreningarna vid behov för att diskutera verksamhet och samarbete. Förbundet har hållit kontakten med föreningarna även genom de månadsbrev som skickats ut med aktuella evenemang och information.

Under 2017 fokuserade FDUV på att sprida information om de ändrade bestämmelserna om självbestämmande och begränsningsåtgärder i specialsomsorgslagen, som trädde i kraft 2016. Under 2017 ordnades tio regionala temakvällar om självbestämmande riktade till anhöriga och personal. Diskussionerna handlade om vad lagändringarna har för praktisk betydelse för den enskilda medlemmen och de anhöriga. En del av temakvällarna ordnades i samarbete med Steg för Steg, som ordnade diskussionsträffar om självbestämmande för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

På förbundets webbplats finns webbsidan DUVnät där föreningarnas material finns till hands. På DUVnät finns bland annat blanketter, föreläsningmaterial och föreningshandboken. Under året har förbundets informatör också gett stöd i frågor om kommunikation och sociala medier. Förbundet har fortsatt att stödja föreningarna i användningen av det gemensamma medlemsregistret och de egna webbplatserna. I januari arrangerades en bidragsverkstad i Österbotten. Förbundets personal har vid behov hjälpt till med bidragsansökningar och bokslut. Förbundet stöder även ekonomiskt föreningarna genom årligt verksamhetsbidrag.

Förbunds kongressen hölls i Tammerfors den 28–29 oktober. Cirka 90 personer deltog i kongressen och fick bekanta sig med FDUV:s verksamhet genom olika presentationer och verkstäder.

3. FRITIDSAKTIVITETER OCH KULTURTJÄNSTER

3.1 Lägerverksamhet

Under många år har FDUV arrangerat läger för personer med intellektuell funktionsnedsättning i både södra Finland och Österbotten. Målet med lägerverksamheten är att erbjuda meningsfulla aktiviteter och nya upplevelser. Samtidigt får också deltagarna träning i att vara borta hemifrån. Gemenskap, avkoppling och upplevelser är nyckelord för lägren. Under sommaren 2017 har FDUV arrangerat 15 läger i södra Finland och 9 läger i Österbotten. Längden på lägren varierade från fyra till sex dagar beroende på tema och målgrupp. Intresset för lägren har varit stort. Antalet deltagare varierade mellan fem och tjugotre deltagare per läger.

Därtill har FDUV arrangerat ett sportlovsläger i Österbotten samt två läger i samarbete med andra aktörer; ett scoutläger tillsammans med Finlands Svenska Scouter och ett höstläger tillsammans med Folkhälsan.

Totala antalet lägerdeltagare uppgick till 284. Antalet ledare som anställdes för lägren uppgick till 224. Före lägren arrangerade vi utbildningar för lägerledarna i bland annat alternativ och kompletterande kommunikation, första hjälpen, bemötande och högläsning.

Lägerverksamheten för barn och ungdom finansierades med deltagaravgifter samt bidrag från Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne. Vuxenläggen finansierades med deltagaravgifter och stöd av andra stiftelser och fonder. Därtill gjorde FDUV under 2017 en större satsning på att uppvakta finansiärer och sprid information om hur viktig lägerverksamheten är genom synlighet i medier. Under hösten 2017 förstärktes lägerverksamheten av en deltidsanställd lägerplanerare. Syftet var att ta fram långsiktiga planer för hur lägerverksamheten ska utvecklas samt planera för hur finansieringen ska ske på lång sikt, så att alla kan delta oberoende av ekonomisk och social bakgrund.

Sammanfattning av läger, se specifikationer.

3.2 Fritidsverksamhet

De lokala DUV-föreningarna har arrangerat fritidsverksamhet för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Fritidsverksamheten har en central betydelse för medlemmarna och föreningarna samarbetar aktivt med arbetarinstitut, ungdoms- och idrottsnämnder, församlingar och andra föreningar. Även om målet är att normal service ska anpassas så att den också lämpar sig för personer med intellektuell funktionsnedsättning är det fortfarande många som önskar egen verksamhet. Under 2017 erbjöd lokalföreningarna och förbundet cirka 850 enskilda deltagare med intellektuell funktionsnedsättning något slag av fritidsservice. Cirka 240 ledare, stödpersoner och frivilliga har varit engagerade i verksamheten.

Samtliga DUV-föreningar har under året haft ett varierande utbud av fritids-, kultur- och idrottsaktiviteter. Verksamheten omfattade aktiviteter som simning, dans, bowling, dramaverksamhet, fotboll, musikklubbar, karaoketräffar, innebandy, konstklubbar och högläsningssgrupper.

Evenemanget *Rocka sockorna* som uppmärksammar den Internationella Downs syndromdagen arrangerades i södra Finland i mars. I Österbotten arrangerar FDUV varje år dansgalor i samarbete med DUV-föreningarna. År 2017 ordnades vårens dansgala

tillsammans med DUV i Nykarleby och samlade 130 deltagare. I oktober hölls den traditionsenliga dansgalan på Norrvalla. Intresset var stort och 200 deltagare deltog.

Under vårvintern 2017 arrangerade FDUV två aktivitetsdagar med motion som tema. I Österbotten ordnades dagen som en friluftsdag med spårning, bad i terapibassäng och grillning ute i naturen. I Nyland ordnades en aktivitetsdag med folkdans som tema. Även 2017 kunde FDUV erbjuda sina medlemmar 100 fribiljetter till Helsinki International Horse Show i Helsingfors.

Förbundet har under året stött DUV-föreningarna ekonomiskt genom fritidsbidrag och genom direkta insatser av FDUV:s förenings- och fritidskoordinatorer i planering och verkställande.

4. FAMILJARBETE

4.1 Kurser, seminarier och intressepolitiskt arbete

Målet med kursverksamheten är att öka medvetenheten och kunskapen om stöd och tjänster som underlättar vardagen för familjer med personer med intellektuell funktionsnedsättning eller andra funktionsnedsättningar. Målgrupper är familjer i Svenskfinland men också personal inom vård och omsorg som ger stöd och service till familjer där det finns ett barn, ungdom eller vuxen med intellektuell funktionsnedsättning eller med andra inlärningssvårigheter.

Förbundet arrangerade under året flera kurser för familjer med barn, ungdomar och vuxna med särskilda behov samt för deras nätverk. Olika föreläsningar, seminarier och träffar hölls kring aktuella frågor som berör omsorgsverksamhet. En del seminarier och kurser arrangerade vi delvis i samarbete med andra organisationer. Kurserna finansierades med deltagaravgifter, med understöd av finlandssvenska fonder och med egna medel.

Fortsättning på föregående års kurshelhet *Får jag lov – om sexualitet och känslor* ordnades i form av sammanlagt fem tjej- och killträffar i södra Finland och i Österbotten. På hösten arrangerades dessutom en föreläsning med Lotta Löfgren Mårtensson, professor i hälsa och samhälle med inriktning sexologi. Seminariet arrangerades i både Helsingfors och Vasa.

I mars arrangerades en föreläsning i Korsholm med mentala tränaren Christoph Treier under rubriken *Föräldraskap i en familj med utmaningar*. I maj gjordes en storsatsning då FDUV bjöd in föreläsaren Bo Hejlskov Elvén till Vasa. Hejlskov Elvén föreläste under temat *Hantering av problemskapande beteende*. De cirka 400 deltagarna representerade personal inom vård och omsorg, skolpersonal, personal inom psykiatri, anhöriga och studerande. Föreläsningen genomfördes i samarbete med Kårkulla samkommun. Under året hölls också sju föreläsningar med temat *Ett gott bemötande – i mötet med personer med funktionsnedsättning* på olika utbildningsenheter runt om i Österbotten.

I april hölls i samarbete med 20 andra finlandssvenska aktörer en kulturdag för barn på Annegården i Helsingfors. FDUV deltog genom att erbjuda ett tyst rum med sinnesstimulerande hjälpmedel, vilket visade sig vara ett omtyckt koncept.

Under verksamhetsåret fortsatte samarbetet med Svenska semesterförbundet och Folkhälsans förbund. I samarbete med Svenska semesterförbundet arrangerade FDUV en semestervecka i Björneborg i juli. I oktober arrangerade vi i samarbete med Folkhälsans förbund rekreationsdagar i Sibbo för föräldrar till barn med intellektuell funktionsnedsättning. I månadsskiftet oktober-november arrangerade vi i samarbete med Folkhälsans förbund en familjehelg på Norrvalla i Vörå för familjer med barn med intellektuell funktionsnedsättning.

Inom ramen för påverkansarbete hölls temakvällar kring självbestämmande och ekonomisk intressebevakning runt om i Svenskfinland.

Finlands 100-åriga självständighet firades både i södra Finland och i Österbotten. I södra Finland arrangerades en gemensam fest med de fem medlemsförbunden inom SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder på restaurang Kajaniemi i Helsingfors. I Korsholm arrangerades festen i samarbete med DUV i Vasanejden och Vaasan Seudun Kehitysvammaisten Tuki. Sammanlagt deltog cirka 350 personer i festligheterna.

4.2 Skräddarsydd boendeverksamhet

Syftet med verksamheten är att stödja personer med intellektuell funktionsnedsättning, deras familjer och nätverk att hitta rätt form av boende och genom flyttningsförberedelse ge stöd på vägen till ett eget hem. Enligt artikel 19 i FN:s funktionshinderkonvention har personer med funktionsnedsättning samma rätt som andra att leva ett självständigt liv och delta i samhället på lika villkor. Det nationella programmet KEHAS för avveckling av institutionsboende i Finland lyfter fram vikten av flyttningsförberedelse.

Verksamheten har tidigare genomförts inom ramen för FDUV:s projekt Skräddarsydd boendeservice i huvudstadsregionen. Från och med 2017 har FDUV beviljats STEA-finansiering för att erbjuda flyttningsförberedelse som fortlöpande verksamhet i hela Svenskfinland och 2017 utvidgades verksamheten därför till Österbotten och till de övriga regionerna i södra Finland. Vi har marknadsfört verksamheten genom att uppvakta kommunernas socialväsande, andra stadiets utbildning, serviceproducenter och DUV-föreningar. Såväl kommuner som familjer har tagit kontakt för att få vara med i verksamheten.

I samarbete med erfarenhetstalare, kommuner och olika serviceproducenter har vi ordnat informationsträffar om flyttningsförberedelse och olika boendeanternativ på olika håll i Svenskfinland. Vi har handlett och utbildat personal på boendeenheter i Österbotten om personcentrerad planering. I södra Finland har vi i samarbete med Optima ordnat kursen *Ett eget hem* för personer som planerar att flytta hemifrån. Vi har också handlett enskilda familjer om val av boendeform och gett stöd i själva flyttningsförberedelsen.

Inom ramen för Skräddarsydd boendeservice utbildades tio svenskspråkiga boendeutvärderare i samarbete med ASPA. Boendeutvärderarna har alla egen erfarenhet av boende och kan anlitas för att intervjua hyresgäster på andra boendeenheter för att utreda hur servicen kan bli bättre. Under 2017 träffades utvärderarna på en regional träff i Helsingfors. Boendeutvärderarna har utfört tre uppdrag under året.

FDUV deltog som svenskspråkig samarbetspartner i utvecklingsprojektet *#påhenvägen* i Pargas. Syftet med projektet *#påhenvägen* är att stödja 15–29 år gamla ungdomar med funktionsnedsättning på vägen till ett eget hem. Projektet administreras av Finansierings-

och utvecklingscentralen för boende ARA och Kehitysvammaliitto. För att kartlägga ungdomarnas nuvarande boendesituation ordnade vi inspirationsverkstäder och använde oss av olika verktyg, såsom personcentrerad planering. FDUV:s koordinator och verksamhetsledare deltog i ett studiebesök till Skottland inom ramen för ARA:s projekt. Målet var att lära sig mer om hur man har tillämpat personcentrerad planering i flyttningsförberedelsen.

En lättläst och en allmän broschyr har publicerats för att sprida information om vår verksamhet. Vi översatte det lättlästa materialet *Så här vill jag bo* utgiven av Kehitysvammaisten Palvelusäätiö och Kehitysvammaisten Tukiliitto. Materialet *Så här vill jag bo* samt ett digitalt material kring flyttningsförberedelse kan laddas ner på FDUV:s webbplats. Materialet *Så här klarar jag mig!* och dess bildmaterial har introducerats på olika samarbetsmöten och informationsträffar.

Genom att medverka i verksamheten inom olika nätverk såsom Delegationen för boende för personer med utvecklingsstörning KVANK och i en utvecklingsgrupp vid Kehitysvammaisten Palvelusäätiö har vi följt upp och försökt påverka den nationella utvecklingen inom området. Vi har också inhämtat information om hur man jobbar med boendefrågor internationellt genom att delta i Intradagarna i Stockholm och ett studiebesök till Skottland. Inom verksamheten har vi bildat en referensgrupp bestående av anhöriga och professionella i Österbotten. En motsvarande planeras i södra Finland. Därtill har vi sammankallat grupper bestående av personer med intellektuell funktionsnedsättning som har berättat om sina egna erfarenheter från den nuvarande boendeverksamheten. Verksamheten har nått sammanlagt cirka 520 personer.

Inom verksamheten arbetar deltidanställda sakkunniga i boendefrågor, en i södra Finland och en i Österbotten. Verksamheten finansieras av STEA (tidigare RAY).

4.3 Familjestödjare

Syftet med projektet Familjestödjare (2015–2017) var att utbilda anhöriga till barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning att fungera som en resurs för andra familjer som behöver stöd. Familjestödjarna är inte professionella men har alla erfarenhet av hur det är att leva nära någon som har en funktionsnedsättning. Familjestödjarna finns till för att lyssna och diskutera och kan också vara en länk till andra som befinner sig i liknande situation. En kontakt med familjestödjare kan vara särskilt värdefull för nyblivna föräldrar. De kan också hjälpa med information vid livets brytningsskeden och större förändringar som vid val av skola, korttidsvård eller flyttning till ett eget hem. Under projekttiden 2015–2017 har projektet erbjudit 20 familjestödjare från 11 lokala DUV-föreningar; nio från Österbotten, nio från Nyland och två från Åland, avgiftsfri utbildning.

År 2017 var projektets sista aktiva år. Året inleddes med en regional utbildning med temat psykisk ohälsa för familjestödjarna i Österbotten. I april ordnades den sista gemensamma utbildning för alla 20 familjestödjare i Tammerfors. På utbildningen diskuterades stödet som ges direkt efter att familjen fått besked om att deras barn har en funktionsnedsättning. Vidare diskuterades också hur familjestödjarna kan stödja människor i sorg samt hurdana de egna preferenserna för att fungera som familjestödjare är. Hösten 2017 ordnades regionala endagsutbildningar om personlig assistans i Österbotten och i södra Finland. Till

dessa utbildningar inbjöds familjestödjare som deltagit i motsvarande utbildning tidigare och fungerat många år som stödjare.

I utbildningen av familjestödjare 2015–2017 har enbart mammor deltagit. För att aktivera också pappor ordnade vi två separata träffar för pappor. Träffen på Norrvalla i Österbotten leddes av en manlig familjestödjare, som gått utbildningen i ett tidigare skede. Föreläsare var Christophe Treier, som talade om vikten av att ta hand om sig själv. Träffen i södra Finland ordnades på Lärkkulla i Karis och handlade om pappans roll i en familj med barn med funktionsnedsättning. Träffen koordinerades av en anhörig till en person med intellektuell funktionsnedsättning.

För att DUV-föreningarna bättre ska kunna sprida information om stödjarna besökte projekt- och teamledaren DUV-föreningarna i Jakobstadsnejden, Nykarleby, Pargas, västra Nyland och östra Nyland under hösten. Tillsammans med familjestödjarna i regionen diskuterades hur samarbetet kunde fördjupas samt hur stödet till familjerna kunde utvecklas i regionerna. Detta resulterade i att familjestödjarna, med lite stöd från FDUV, ordnade egna regionala aktivitetsdagar och kamratsstödsträffar i bland annat Kronoby, Nykarleby, Vörå och Raseborg. Dessutom skapades en mammagrupp i östra Nyland. Samtidigt kartlades vilket slag av familjeverksamhet föreningarna erbjuder sina medlemmar.

Under hösten utarbetades också ett nytt rapporteringssystem och rapporteringsblanketter för att FDUV ska kunna följa upp hur familjestödjarna upplever verksamheten och vilket stöd de behöver, men framför allt för att kartlägga hur de familjer som anlitat en familjestödjare har upplevt stödet de fått. FDUV kartlade också hur många insatser och vilket slag av stöd familjestödjarna erbjudit familjer i Svenskfinland under hela projekttiden. Under 2017 återupptogs också kontakten med de föräldrar som deltagit i motsvarande utbildningar tidigare år, vilket innebär att FDUV i slutet av 2017 hade 31 familjestödjare runt om i Svenskfinland. I projektet arbetade en heltidsanställd projektkoordinator som blev pensionerad vid årsskiftet 2017–2018. Projektet pågick under åren 2015–2017 och finansierades av STEA (tidigare RAY). Planen är att familjestödjarverksamheten integreras i FDUV:s verksamhet *Stöd till familjen*.

4.4 Mer än ord

Det treåriga projektet *Mer än ord – besked om funktionsnedsättning* startade våren 2016 under namnet *Sakligt bemötande*. Projektet finansieras av STEA och pågår åren 2016–2018. Projektet fokuserar på de anhörigas rätt till ett sakligt bemötande och relevant information då de får besked om att deras barn har eller kan tänkas ha en funktionsnedsättning. Inom projektet kartläggs hur besked om funktionsnedsättning bör ges, vilken form av stöd familjerna behöver och vilken information de önskar få.

Under verksamhetsåret 2017 fortsatte projektpersonalen att jobba med de sex regionala referensgrupperna bestående av föräldrar till barn med funktionsnedsättning. Grupperna träffades sammanlagt 2-3 gånger under året i Pargas, Raseborg, Grankulla, Borgå, Vasa och Jakobstad. Totalt deltog 50 föräldrar i gruppträffarna. Projektet genomförde också en webbenkät riktad till anhöriga angående det första beskedet och fick 76 svar.

Under 2017 intervjuade personalen ytterligare ett 40-tal professionella i Finland inom referensgruppsregionerna. Intervjuerna inkluderade personal vid Helsingfors, Vasa och

Åbo centralsjukhus, inom specialundervisningen, inom småbarnsfostran, barnrådgivningen, socialservicen, tredje sektorn och därtill ett urval terapeuter och representanter för Kårkulla.

Under 2017 byggde vi upp strukturen för projektets nya webbsida. Därtill skapades 12 videor baserade på intervjuer med föräldrar från olika regioner. Varje video består av 5-10 korta videoklipp som används i den fortsatta verksamheten.

Ett studiebesök till Sverige gjordes våren 2017 och gav projektpersonalen en möjlighet att jämföra praxis i de två länderna och samla in tips om svenskspråkigt informationsmaterial. Under resan intervjuades ett 30-tal professionella i Göteborg och Stockholm vid bland annat Karolinska sjukhuset, Barn- och ungdomspsykiatri BUP, Forum Funktionshinder, Kris- och samtalsmottagningen för anhöriga, Nationell kompetenscenter anhöriga samt det nationella kompetenscentret Ågrenska.

Samarbetet med Folkhälsan gick ut på att bygga och analysera webbenkäten och skapa en ordlista med svåra termer för anhöriga. En studerande vid Helsingfors universitet gjorde sin praktikforskning i socialt arbete genom att analysera vissa delar av projektets webbenkät med målet att utarbeta en checklista för professionella. Därtill inledde projektet ett samarbete med Susanna Hemming för att planera och genomföra pilotutbildningar för professionella.

Marknadsföringen av projektet skedde främst genom direkt marknadsföring, via projektets öppna Facebookgrupp och med ett elektroniskt nyhetsbrev för professionella som skickades ut två gånger under 2017 till omkring 100 personer. Facebookgruppen hade vid årets slut 140 medlemmar. Yle Vega hade under året fyra inslag där projektet nämdes och temat diskuterades. Projektet nämdes på ledarplats i tidningen Västra Nyland, i en podcast av Projekt Liv och i tidningen Finlands synskadade, samt i artiklar och notiser i förbundets tidning Gula Pressen.

Projektpersonalen deltog därtill i styrgruppen för Autism- och Aspergerförbundets projekt *Arjessa alkuun* och för Barnvårdsföreningens projekt *Pussel* samt i Ensitietoverkosto och i Svenska samarbetsnätverket kring barn, unga och familjer i Helsingfors.

Projektet Mer än ord är ett samarbetsprojekt mellan FDUV, Folkhälsan, Förbundet Hem och Skola, Autism- och Aspergerförbundet samt Kårkulla samkommun.

Samarbetspartnerna är representerade i projektets styrgrupp som sammanträdde två gånger under året. Svensk Finlands Barnmorskeförening kom under året med som samarbetspartner i projektet. Projektet belastades av ett personalbyte under sommaren 2017 och består från och med hösten 2017 av en projektledare och deltidsanställd projektkoordinator. Båda är anställda av FDUV.

5. LÄRUM

5.1 Pedagogisk utveckling – spridning och IKT-material

Det övergripande målet med Lärums pedagogiska utveckling är att den enskilda individen ska få det stöd som gagnar hans eller hennes utveckling, inläring och liv i vardagen. Genom att producera, utveckla och förmedla anpassade läromedel och material för den grundläggande utbildningen och erbjuda handledning kring dessa material kan vi stödja den enskilda eleven i sin inläring.

Lärum har under 2017 fortsatt att utveckla webbplatsen och materialbanken som fungerar som ett stöd för lärare och som ett publiceringsverktyg för Lärum. I materialbanken, som vi har utarbetat med den nya läroplanen som grund, publicerades år 2017 flera nya digitala läromedel och material.

Inom ramen för Lärums Lättläst IKT-verksamhet skapades ett nytt digitalt material som övar färdigheter i bildhantering på internet och i sociala medier. Materialet publicerades i Lärums materialbank. I samarbete med Kårkulla samkommun arrangerade vi en kurs för IKT-stödpersoner. Stödpersonerna som själva har en utvecklingsstörning arbetade efter avslutad kurs som assistenter inom IKT-kursverksamheten vid Kårkulla samkommun. Samarbetet kommer att fortsätta enligt samma koncept vid andra enheter vid Kårkulla samkommun.

Vårt populära koncept *Låna Lärum Lådan* fortsatte under 2017. *Låna Lärum Lådan* är ett nytt sätt att handleda och sprida information. Skolor, daghem och omsorgsbyråer kan låna material och läromedel och har under lånetiden möjlighet att bekanta sig med innehållet på sin arbetsplats, testa materialet på sina elever och ställa frågor när pedagogiska handledaren kommer för att hämta tillbaka lådan. Under 2017 lånades lådan till sammanlagt 13 skolor i Österbotten och 16 skolor och daghem i södra Finland.

Lärums huvuduppgift är att erbjuda god handledning i specialpedagogiska material och att erbjuda stöd för att lösa specialpedagogiska frågor som kan uppstå i den finlandssvenska specialundervisningen. Det gör vi genom att ständigt vara uppdaterade och söka nya och användbara verktyg. Handledningen har skett i möten med lärare i grundskolan men också med förskolepersonal och lärare i andra stadiet samt assistenter och anhöriga. Vi har fått förfrågningar via e-post, telefonsamtal, besök i utställningarna eller när vi besökt skolor och andra arbetsplatser.

Under 2017 har vi kontinuerligt spridit information genom föreläsningar med varierande teman. Föreläsningar om bedömning och den nya läroplanen har gett möjlighet att visa vad vi har för material som kan underlätta lärarens bedömning i undervisningen. Vi har föreläst om lättläst material, digitala verktyg och programmering samt presenterat material om matematik för daghems- och förskolepersonal. En stor insats har gjorts för att sprida kunskap om sinnesmaterial och hjälpmedel som underlättar för elever i behov av anpassade inlärningsmiljöer. Språkundervisning för elever i behov av stöd är också ett återkommande tema. Vi har även handlett lärare, studerande och anhöriga som besökt Lärums utställningar.

Därtill har vi spridit information på utställningar och mässor, såsom Educamässan och AKK-mässan, elev- och studerandevårdsdagar, Dateros fyrseminarium, fortbildningsdagar för utbildningspersonal på alla stadier, Knattematte, Malike meets Kenguru, Den finlandssvenska utbildningskonferensen, läromedelsträffar och studiehelheter inom Åbo

Akademi och Yrkesakademin samt på läromedelsrundan på 16 orter i Svenskfinland som genomfördes tillsammans med förlaget Schildt & Söderströms. Verksamheten finansierades av RAY (nuvarande STEA).

5.2 Pedagogisk utveckling – anpassade läromedel

Lärum får understöd av Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne för att producera anpassade läromedel för grundskolan men även för andra stadiet.

Inom ramen för detta fortsatte vi arbetet med böckerna *Jag i samhället*. Böckerna utkommer enligt ny plan hösten 2018 men utgivningen är beroende av lagarna som gäller landskapsreformen. Böckerna är lättare lättlästa versioner med två läsnivåer utgående från Mats Österbacks böcker *Jag i samhället*.

För undervisningen i finska språket har vi fortsatt med utvecklingsarbetet av det digitala materialet *Minne&Sinne* som består av två nivåer för elever i behov av stöd samt tilläggsmaterial. Ett av 16 teman publicerades hösten 2017 i Lärums materialbank. Vi utarbetade också ett memoryspel som komplement till det digitala materialet.

Lärum fortsatte även arbetet med det digitala materialet *Solklart – omgivningslära för grundskolan*. Hösten 2017 publicerades den första delen, *Trygg vardag*, i materialbanken. Samarbetet med Folkhälsan för att producera text med symbolstöd som tillägg till vissa delar av *Solklart – omgivningslära* fortsatte. Hösten 2017 publicerades texten *Trafiken* med symbolstöd samt uppgifter till materialet.

Under 2017 har Lärum fått tillstånd att översätta två av Opikes böcker i serien *Arkimatikka*. Böckerna *Vardagsmatematik - Tid* och *Vardagsmatematik - Pengar* utgör ett tillägg till specialundervisningen och är anpassat enligt finlandssvensk miljö. Arbetet med en handledning om programmering för speciallärare fortsatte och handledningen kommer att publiceras vintern 2018. Under 2017 startades också ett utvecklingsarbete för material i kemi och fysik inom vilket 10–15 korta och tydliga videosnuttar skapas. Målgruppen är elever inom specialundervisningen i årskurs 7–9.

5.3 Lärum-förlaget

Lärum-förlaget, vars hemort är Vasa, ägs till 100 procent av FDUV. Lärum-förlagets verksamhet är att förmedla och ge ut specialpedagogiska läromedel, facklitteratur om funktionsnedsättning och lättläst skönlitteratur. Förlaget importerar produkter såsom läromedel, pedagogiska spel och sinnesstimulerande material från främst Sverige men också från andra EU-länder. Kundgruppen består till största delen av skolor och bibliotek men även privatpersoner är en växande kundgrupp.

Bolaget har inga anställda utan köper in tjänster av FDUV. Styrelsen bestod av tre medlemmar och en suppleant. Som ordförande verkade verksamhetsledaren för FDUV och som verkställande direktör verkade regionchefen i Österbotten.

Lärum-förlaget ger årligen ut en kalender i både storlek A4 och A3 med färger på veckodagarna som motsvarar de inom specialpedagogiken. Kalendern är fortsättningsvis en efterfrågad produkt. Nytt för 2017 är att Lärum-förlaget producerade en årsbok där ett

uppslag är en vecka i samma färger som kalendern. Här kan man planera hela veckan med symboler som finns att ladda ner på Lärums materialbank.

Bollprodukterna från Protac fortsätter Lärum-förlaget att marknadsföra som enda i Finland. Bollvästar och bollkuddar är fortsättningsvis populära produkter inom omsorgen och elevvården.

Under året har bolaget samarbetat med LL-Center kring utgivningen av lättlästa böcker. I juni utkom den lättlästa bearbetningen *Farlig midsommar* och i december utkom den lättlästa bearbetningen *Kometen kommer*, båda böckerna av Tove Jansson och bearbetade av Jolin Slotte. LL-Center skötte det redaktionella arbetet kring bearbetningarna. Samarbetet fortsätter med bearbetning av den sista Muminboken av Tove Jansson, *Trollkarlens hatt* som planeras utkomma i augusti 2018.

I september utkom förlaget med Katarina Torfasons bok *Inga och Herbert*. Boken är direkt skriven i lättläst form och målgruppen är lite mognare läsare som behöver lättläst. Bidrag för denna bok erhöles från Arbetsgruppen för LL.

Lanseringen av webbutiken försenades av tekniska orsaker och först in på 2018 kunde de första kunderna köpa läromedel och material. Den nya webbutiken underlättar sökningen av produkter och är även mera användarvänlig i övrigt.

Lärum-förlaget deltog i ett barnkalas med temat Mumin vid Stundars i Solf med den nya boken *Farlig midsommar*. Förlaget fick tillsammans med Förlaget M synlighet med muminböckerna. Samarbetet med Förlaget M fortsatte med Göteborgsmässan så att de lättlästa böckerna även fick synlighet i Sverige och på bokmässan i Helsingfors.

6. LL-CENTER – Lättläst och Läsombud

FDUV:s LL-Center producerar och främjar lättläst material på svenska i Finland och främjar läsning inom omsorgen genom läsombud och frivilliga högläsare. Målet för vår verksamhet är att göra nyheter, information och litteratur tillgängliga också för personer som har svårt att läsa vanliga texter eller svårt att klara av att läsa själva.

Till målgrupperna hör bland annat personer med intellektuell funktionsnedsättning, autism, demens, inlärningssvårigheter, dyslexi eller personer som ännu inte kan språket och därför behöver lättläst under en övergångsperiod. Till målgrupperna hör också yrkesfolk, frivilliga och anhöriga som arbetar med eller stöder dessa personer, liksom myndigheter och andra sektorer som behöver information och rådgivning för att producera lättläst material. LL-Center samarbetar aktivt med finska Selkokeskus vid Kehitysvammaliitto och deltar i den nationella delegationen för lättläst (Selkokielen neuvottelukunta).

LL-Centers verksamhet finansieras till största delen med medel från STEA/Veikkaus men också med stöd från finlandssvenska fonder, framför allt stiftelsen Brita Maria Renlunds minne. Verksamheten består av tre helheter: 1) den lättlästa nyhetstidningen LL-Bladet, 2) läsombud och frivilliga högläsare, 3) textbearbetning, rådgivning och information om lättläst.

6.1 LL-Bladet

Den lättlästa nyhetstidningen LL-Bladet utkommer regelbundet varannan vecka sedan 1990. Tidningen är en lättläst nyhets- och aktualitetstidning med utrikes- och inrikesnyheter, samt artiklar om sport, underhållning och kultur. Utgivare är FDUV och Kehitysvammaliitto. LL-Bladet utkommer på finska under namnet Selkosanommat.

År 2017 utkom tidningen planenligt med 20 nummer. LL-Bladets webbversion som finns på adressen www.ll-bladet.fi är nu en etablerad del av tidningen. Vi lägger ut en stor del av papperstidningens material på webben samma dag som tidningen når läsarna och dessutom lägger vi ut nya nyheter på webben under veckan då ingen papperstidning utkommer. Tidningen har sedan ett drygt år tillbaka också talsyntes. Webbversionen är gratis för läsarna.

Papperstidningens upplaga uppgick under 2017 till strax under 1 000 exemplar, men läsarna är sannolikt många fler eftersom tidningen går till ett flertal adresser där många har möjlighet att läsa den. På många arbetscentraler läser brukarna LL-Bladet i grupp. Flera av Kårkullas boendeenheter och många enskilda personer med intellektuell funktionsnedsättning prenumererar också på tidningen. En stor del av läsarna är skolelever och vuxna i finskspråkiga skolor och läroinrättningar, som använder tidningen i undervisningen i svenska. I många svenskspråkiga skolor används LL-Bladet som en inkörsport till tidningsläsning och som en källa till aktuell information. Våren 2017 hade vi en kampanj där vi erbjöd de svenskspråkiga grundskolorna grupprenumerationer av LL-Bladet till specialpris. Kampanjen resulterade i flera nya prenumerationer och gav synlighet åt tidningen. Till tidningens läsare hör även invandrare och flyktingar med olika bakgrund, finländare som bor utomlands, personer med dyslexi eller afasi, äldre personer (bland annat med minnessjukdomar), personer med syn- eller hörselskada eller andra funktionsnedsättningar.

Under året fortsatte samarbetet mellan LL-Bladet och projektet *Svenska nu*, som är ett nätverk för svenska språket och kulturen i Finland. Projektet koordineras av Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland. Läsare som använder LL-Bladet för att förkovra sig i svenska har kunnat ta del av språkliga övningsuppgifter som har hänfört sig till innehållet i tidningen. Uppgifterna har gjorts av Svenska nu och publicerats på webben.

Rapporten från LL-Bladets läsarundersökning blev klar under verksamhetsåret. Enkätsvaren var trevlig läsning eftersom en stor del av enkätdeltagarna är nöjda med LL-Bladet som den ser ut i dag. En överväldigande majoritet av de svarande vill ha kvar papperstidningen. Läsarenkäten gav också signaler om att fler korta texter önskas och att bilderna i tidningen är viktiga för läsarna.

Under 2017 fortsatte artikelserien *Städer i Finland*. Sammanlagt presenterade vi 15 orter i artikelserien som avslutades under året. Under året startade vi ett samarbete med Finlands Svenska Marthaförbund. Samarbetet utmynnade i en artikelserie med enkla recept som publicerades i tidningen. Vidare gjorde LL-Bladet sex större temanummer under året. Teman var: Finland – bra på många sätt, Kommunalvalet, Hjärnans hälsa, Käpphästhobby, Martin Luther, Framtidens Finland. Eftersom 2017 var ett livligt valår skrev LL-Bladet givetvis om både kommunalvalet och det kommande presidentvalet i början av 2018. Lättlästa broschyrer om bägge valen följde också med tidningen som bilaga.

6.2 Läsombud och frivilliga högläsare

LL-Centers läsombudsverksamhet sprider läsning inom special- och äldreomsorgen genom att utbilda personal och frivilliga högläsare. Syftet är att göra högläsning till en regelbunden del av vardagen på boenden och dagliga verksamheter och att på ett effektivt sätt nå ut med lättläst material till dem som behöver det.

Målgruppen är personer som har svårt att ta till sig information och litteratur på egen hand – även om texterna är lättlästa – till exempel på grund av intellektuell funktionsnedsättning, demens eller mycket hög ålder. Läsombud och frivilliga högläsare gör böcker, nyheter och information tillgängliga för dessa personer genom att de läser högt, diskuterar och förklarar innehållet i texterna. Läsombuden är personal som har läsningen som en av sina arbetsuppgifter. Frivilliga högläsare, som besöker ett boende till exempel en gång i veckan, är ett komplement till läsombuden.

Under våren 2017 fortsatte utbildningen av läsombud vid Folkhälsans äldreboenden i Nyland och Åboland och på hösten påbörjades utbildningen av läsombud vid Kårkullas enheter i Nyland. I kurserna deltog sammanlagt 32 personer. Stöd till tidigare utbildade läsombud och högläsare erbjöd vi i form av rådgivning per telefon och e-post och genom besök. År 2017 fanns inte resurser att ordna någon kurs för frivilliga högläsare, men stödet till de högläsare som vi tidigare har utbildat i samarbete med Folkhälsan fortsatte.

I juni höll vi för första gången en ”miniläsombudskurs” för FDUV:s lägerledare. Den fick ett gott mottagande och kommer att ordnas även i fortsättningen. LL-Center försåg också i år lägren med bokkorgar fulla av lättlästa böcker.

I februari firades igen den Internationella högläsningdagen genom att LL-Center utmanade läsombud, högläsare och andra intresserade runt om i Svenskfinland att ordna extra festliga lässtunder för sina klienter. Drygt 30 enheter inom special- och äldreomsorgen deltog i firandet och rapporterade om det i ord och bild på LL-Centers Facebooksida och webbplats. I maj stod LL-Center värd för ett besök från läsombudsteamet vid MTM (Myndigheten för tillgängliga medier) i Sverige. Handboken för läsombud, som vi delar ut till alla som går läsombuds- eller högläsarkurser, förnyades under verksamhetsåret. Handboken innehåller bland annat konkreta tips om och råd för lyckade lässtunder och information om lättläst material. I den förnyade handboken bidrar några läsombud och högläsare med personliga berättelser om sitt uppdrag.

År 2017 var det första hela året som läsombudsverksamheten ingick i LL-Centers ordinarie verksamhet, efter att tidigare har bedrivits inom projekt. Året visade att den mängd verksamhet som vi hade planerat är svår att genomföra inom ramen för den fortlöpande verksamheten och skulle kräva större resurser. Därför ansökte vi om ett förhöjt bidrag från STEA för följande år. Under projekttiden utbildade vi utomstående kursledare med rätt att hålla kurser för läsombud och högläsare enligt LL-Centers koncept och med vårt kursmaterial. Tanken var att på det sättet få en större spridning för verksamheten än vad LL-Centers egna resurser räcker till. Det här testade vi under 2017 och det framgick att också kurser som hålls av utomstående kräver ett stort stöd från LL-Center när det gäller marknadsföringen. De två kurserna som under året planerades i Närpes och Kimito måste nämligen inhiberas på grund av för få deltagare.

6.3 Textbearbetning, rådgivning och information om lättläst

LL-Center producerar lättläst samhällsinformation på svenska i samarbete med myndigheter och organisationer, gör översättningar och bearbetningar av texter till lättläst och erbjuder kurser och handledning i att skriva lättläst.

Under året gjorde vi de svenska texterna till lättlästa broschyrer eller webbsidor i samarbete med Justitieministeriet, Institutet för hälsa och välfärd THL, Delegationen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning VANE, Social- och hälsovårdsministeriet, Veritas, Helle-biblioteken, Vaski-biblioteken, Folkhälsan, Befolkningsförbundet och FPA. Broschyerna handlade bland annat om kommunal- och presidentvalet, ändringar i specialomsorgslagen, råd till brottsoffer, bibliotekens användarregler, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, arbetslivets spelregler och om hälsa och sexualitet.

LL-Center beviljar i samarbete med Selkokeskus kvalitetsmärkning med symbolen för lättläst för svenskspråkiga broschyrer och webbsidor. I samband med ansökningar om kvalitetsmärkningen bistår vi med råd och handledning. Det här gjorde vi år 2017 för Räddningsverket, SAMS, Åbo stadsbibliotek, FPA, Regionförvaltningsverket, FFC samt internt för FDUV och Steg för Steg. Sammanlagt gjorde vi under året 24 översättningar, bearbetningar eller granskningar av texter.

År 2017 höll vi fyra kurser i att skriva lättläst. Två av dem var allmänna kurser, den ena på våren i Vasa och den andra på hösten i Helsingfors, och två var beställningskurser varav den ena för personal inom Hanaholmens projekt Svenska nu och den andra för Finlands Svenska Scouters scoutledare. Kursen för scoutledare hölls i form av ett webinarium, som lades ut på nätet så alla ledare och anställda inom Finlands Svenska Scouter har kunnat se föreläsningen också efteråt.

En viktig del av LL-Centers arbete är att sprida information om lättläst material och behovet av lättläst språk. En stor satsning under året var Helsingfors bokmessa i oktober, där vi deltog med egen monter och scenprogram. Förutom lättlästa böcker förde vi också fram LL-Bladet och allmän information om lättläst. På Educa-mässan tidigare under året delade vi ut LL-Bladet och presenterade ett arbetsmaterial till den lättlästa bearbetningen av romanen *Maresi*.

LL-Center spred under året information om lättläst genom materialutställningar och presentationer på flera seminarier och evenemang ordnade av andra. På FDUV:s egen kongress i oktober hade deltagarna möjlighet att pröva på högläsning ur lättlästa böcker eller bekanta sig med hur en text bearbetas till lättläst. Vi tog också emot flera grupper på besök i FDUV:s bibliotek, som har en stor samling lättlästa böcker. Rådgivning om böcker och annat lättläst material har under hela året erbjudits också per telefon och e-post.

LL-Center fortsatte under 2017 att föra fram lättläst material och lätt språk som ett verktyg i integrationsprocessen. Vi informerade om LL-Bladet, lättläst samhällsinformation och lättläst skönlitteratur på träffar och fortbildningar för lärare och koordinatörer som jobbar med integration på svenska, och genom direktkontakter till lärarna. På våren erbjuds lärare en möjlighet att ge en prenumeration på LL-Bladet som stipendium till elever. LL-Center medverkade också i Luckans integrationshandbok med en text med tio tips för att tala enkelt.

På webben har vi fortsatt att informera om lättläst på adressen ll-center.fi. Under hösten förnyade vi vår webbplats, som nu bland annat innehåller mera information om LL-Centers tjänster. År 2017 fortsatte LL-Center också att samla material på de svenskspråkiga lättlästa sidorna på portalen för alternativ kommunikation, Papunet, men arbetet med att flytta över innehållet till en egen webbplats påbörjades.

LL-Center samarbetar med Lärum-förlaget kring utgivningen av lättlästa böcker. Under 2017 har det gällt redaktionellt arbete och marknadsföring av de lättlästa bearbetningarna av Tove Janssons *Farlig midsommar* och *Kometen kommer*. LL-Center bistår den nationella arbetsgruppen för lättläst litteratur (Selkokirjatyöryhmä) bland annat med översättning av stipendiebeslut till svenska.

Under hösten planerades den nya svenska referensgruppen för lättläst, som kommer att hålla sitt första möte under våren 2018. Referensgruppens uppdrag är att stödja LL-Centers verksamhet, fungera som ett forum för utbyte av information om lättläst och att ge tyngd åt intressebevakning för lättläst på svenska.

7. STEG FÖR STEG

Steg för Steg, intresseföreningen för och med personer med intellektuell funktionsnedsättning, arbetar för att ge personer med utvecklingsstörning förutsättningar att höras och synas i samhället, delge sina åsikter och vara med och påverka. Personer med intellektuell funktionsnedsättning är centrala aktörer i organiseringen av verksamheten och är aktivt med om alla beslut som fattas i föreningen.

År 2017 utökades samarbetet mellan Steg för Steg och FDUV. Föreningens personal är anställd av FDUV och personaladministrationen har alltid skötts av FDUV. På grund av personaladministrativa orsaker underställdes föreningens STEA-understöd från 2017 FDUV som ett riktat understöd öronmärkt för Steg för Stegs verksamhet. Bokföring och revision av föreningens STEA-understöd sköts i fortsättningen av FDUV.

De centrala delarna i föreningens verksamhet har under 2017 varit erfarenhetstalarverksamheten, den lokala verksamheten och engagemanget bland medlemmarna när det gäller att planera, genomföra och utveckla föreningens verksamhet. Steg för Steg har fjorton erfarenhetstalare från olika orter i Svenskfinland. Erfarenhetstalarna berättar om sina erfarenheter och anlitas som experter i frågor som berör t.ex. bemötande, arbete och boende för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Under 2017 hade erfarenhetstalarna sammanlagt 35 uppdrag, varav 20 i södra Finland och 15 i Österbotten. De vanligaste beställarna var grundskolor och yrkeshögskolor, men uppdrag har även beställts av t.ex. scouter, församlingar och Marthaförbundet. Under året har erfarenhetstalarna fått fortbildning genom individuella träffar, radiokurs och workshoppar i mediateknik. Under temaveckan för personer med intellektuell funktionsnedsättning ordnade föreningen en lättläst föreläsning om social- och hälsovårdsreformen. Föreningens handledare har samlats såväl i södra Finland som Österbotten för fortbildningsdagar under året.

Under 2017 ökade föreningen sin regionala närvaro genom att ordna lokala diskussionsträffar på flera orter i Svenskfinland. Diskussionsträffarna genomfördes på en del orter i samarbete med FDUV och lokala DUV-föreningar. Temat för

diskussionsträffarna var självbestämmande ur olika synvinklar. Vi diskuterade arbete, daglig verksamhet och ekonomi under årets fem diskussionsträffar, som hölls i Kronoby, Helsingfors, Pargas, Närpes och Mariehamn. I dessa träffar deltog sammanlagt 90 personer med intellektuell funktionsnedsättning. Föreningen besökte även sex av FDUV:s sommarläger och höll diskussioner kring självbestämmande. I dessa träffar deltog sammanlagt 70 personer. Under 2017 startade Steg för Stegs första lokala grupper med regelbunden verksamhet i Helsingfors och Jakobstad.

I samband med kommunalvalet i april 2017 ordnade Steg för Steg kommunalvalsträffar för medlemmarna då man bjöd in politiker till träffar i Pargas, Ekenäs och Borgå och intervjuade dem med anledning av kommunalvalet. I Helsingfors ordnade föreningen en kommunalvalsutbildning med inbjudna kommunalvalskandidater. Sammanlagt deltog 45 personer i kommunalvalsträffarna och utbildningen. Föreningen har under året medverkat i radio och tidningar sex gånger i frågor som berört allt från mobbning och kommunalval till boende och arbete med lön.

Steg för Stegs medlemmar har under året samlats till två planeringsworkshoppar, en i södra Finland och en i Österbotten, då man tillsammans funderat på föreningens verksamhet på lång sikt. På basis av bland annat dessa workshoppar utarbetade Steg för Steg sitt första målprogram för åren 2018–2020.

Samarbete med andra organisationer är en viktig kanal för påverkan när det gäller ärenden som berör personer med intellektuell funktionsnedsättning och våra representanter har under året deltagit i olika arbetsgrupper där man diskuterar frågor som berör personer med intellektuell funktionsnedsättning. Steg för Steg lät trycka en broschyr som berättar om föreningen och dess mångsidiga verksamhet. Under året skickades två medlemsblad ut till föreningens medlemmar. Därtill sprider Steg för Steg information via sin webbplats samt via Facebook.

8. INFORMATION OCH PUBLIKATION

Via vår kommunikations- och publikationsverksamhet vill vi öka medvetenheten om intellektuell funktionsnedsättning och om de utmaningar som våra medlemmar har i sina vardagliga liv. Vi försöker påverka attityder, bevaka frågor som är viktiga för våra medlemmar och intressenter och lyfta fram rätten till ett fullvärdigt medborgarskap för alla. En central del är också att informera våra medlemmar om aktuella frågor inom funktionshinderområdet.

Förbundets viktigaste informationskanaler är webbplatserna fduv.fi, ll-center.fi och larum.fi, medlemstidningen *Gula Pressen*, sociala medier, olika publikationer och broschyrer och månadsbrevet till föreningarna.

Under 2017 förnyades FDUV:s och Lärum:s webbplatser och arbetet för att även göra LL-Centers webbplats mera mobil- och användarvänlig var på slutrakan. Samtidigt påbörjades arbetet med att förnya föreningarnas webbplatser. Förbundet erbjuder föreningarna en sidmall och vid behov hjälp med uppdateringar. FDUV lanserade nya lättlästa sidor med info och nyheter till personer med intellektuell funktionsnedsättning.

På webben publiceras kontinuerligt nyheter, artiklar och blogginlägg som berör förbundets verksamhet, enheter och funktionshinderområdet överlag. Under året har nyheter och andra texter publicerats i medeltal 1–2 gånger i veckan. Sammanlagt hade fduv.fi 15 205 unika besökare och 29 744 besök, vilket är en liten ökning från året innan (7 procent respektive 1 procent). LL-Center hade 1 828 unika besökare och 2 315 besök.

Förbundet har även varit aktivt på Facebook och Twitter. På Facebook hade FDUV vid årets slut 1 459 gillare (ökning på 35 % från året innan) och totala räckvidden för samtliga inlägg var 468 439 mot 269 234 året innan. Räckvidden per inlägg i snitt ökade från 922 år 2016 till 1 210 år 2017. Bland de mest engagerande inläggen fanns reklam om seminariet Rätt till kärlek och en film som gjorde reklam för våra familjestödjare (båda hade betald marknadsföring). Också bland annat Rocka sockorna-kampanjen på Internationella Downs syndromdagen, Familjen Krooks deltagande i TV-programmet Cirkus Familj och Svenska Yles artikel om hur upphandling och vård- och landskapsreformen påverkar personer med funktionsnedsättning fick mycket uppmärksamhet. Lärums Facebook-sida hade vid årets slut 856 gillare och LL-Centers cirka 250. På Twitter hade vi vid årets slut 479 följare och under året totalt 131 294 twittravisningar.

Förbundets medlemstidning Gula Pressen utkom under året med fyra nummer, i februari, maj, september och december. Upplagan var 2 600 exemplar. Medlemstidningen Gula Pressen innehåller separata lättlästa sidor med material för personer med intellektuell funktionsnedsättning. På hösten genomfördes en läsarundersökning som visade att tidningen är uppskattad, 72 procent av de svarande (N= 53) uppgav att tidningen är jätteviktig eller ganska viktig för dem.

Förbundet har även skrivit om sin verksamhet i tidningen *SOS Aktuellt*. FDUV:s medlemmar får Gula Pressen och SOS Aktuellt som medlemsförmån. Under året påbörjades en förnyelse av medlemstidningen och en utomstående ombrytare anlätades. Samtidigt har förbundet uppdaterat och förenhetligat sin grafiska profil.

Förbundet fick synlighet i både nationella och lokala medier under året, bland annat kring våra läger, medborgarinitiativet Ingen marknadsvara, projektet Mer än ord och temaveckan för personer med utvecklingsstörning. Vi har skrivit insändare om närståendevården och situationen för familjer som får ett barn med funktionsnedsättning, den nya funktionshinderlagen och om allas rätt till läsning. I december arrangerades en temavecka kring funktionsnedsättning med olika evenemang och synlighet på sociala medier. Årets tema var *ett eget liv, ett eget hem*.

FDUV:s specialbibliotek i Helsingfors innehåller förutom mångsidig facklitteratur och lättläst litteratur även ett varierande urval av bland annat filmer på DVD, rapporter, avhandlingar och nordiska facktidskrifter. Biblioteket har främst besökts av studerande vid yrkeshögskolor och yrkesinstitut, personer från arbetscentraler och boendeenheter och föräldrar och anhöriga till barn, ungdomar och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning.

Tack vare ett årligt understöd från Stiftelsen Emilie och Rudolf Gesellius fond har det varit möjligt att förse biblioteket med aktuellt material och att prenumerera på tidningar och facktidskrifter.

9. SAMARBETE MED ANDRA ORGANISATIONER

FDUV samarbetar aktivt med många olika organisationer. Det mest omfattande samarbetet bedrivs via styrelseuppdrag eller olika arbetsgrupper.

FDUV är medlem i SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder. Under 2016 var FDUV:s styrelsemedlem Inger Karlsson medlem i SAMS styrelse och vice ordförande Beatrice Wahlström verkade som ersättare.

Förbundets verksamhetsledare är styrelsemedlem i Delegationen för social- och hälsoorganisationernas understödscentral STEA, styrelsemedlem i Samverkan inom funktionshinder – föreningen för utvecklingssamarbete, styrelsemedlem i Aspa-stiftelsen samt i Aspa-service.

Verksamhetsledaren ingår i ledningsgruppen för Delegationen för boende för personer med utvecklingsstörning (KVANK) som representerar alla större aktörer inom boendeservice för personer med intellektuell funktionsnedsättning i Finland. Förbundets personal i boendeverksamheten och påverkansarbetet har deltagit i KVANK:s andra arbetsgrupper, som behandlar boendekvalitet, daglig verksamhet och verksamhet för barn och unga. Sakkunnig i intressepolitiskt arbete är styrelsemedlem i Handikappforum som är ett forum för 32 funktionshinderorganisationer.

I anslutning till KVANK tillsattes en arbetsgrupp kring upphandling som verksamhetsledaren deltog i. Arbetsgruppen initierade medborgarinitiativet Ingen marknadsvara. Dessutom representerar verksamhetsledaren förbundet i Kehitysvammaliittos fullmäktige.

Verksamhetsledaren är medlem i SOSTES (Finlands Social och Hälsa rf) grupp för svenskspråkiga organisationer. Verksamhetsledaren blev också invald i ledningsgruppen för SOSTES projekt 2.0 som handlar om tredje sektorns roll i landskapsreformen.

Fritidssekreteraren i södra Finland representerar förbundet i arbetsgruppen inom stödpersonsprojektet 4BT och i insamlingsdelegationen för *En liten gest*.

Förbundet har representation i LL-Bladets redaktionsråd, Papunets ledningsgrupp och i delegationen för lättläst litteratur (Selkokeskuksen neuvottelukunta).

Dessutom deltar FDUV:s personal i Handikappforums nätverksträffar.

FDUV har under året blivit kallad till olika tillfälliga arbetsgrupper kring vårdreformen som Social- och hälsovårdsministeriet och THL (Institutet för hälsa och välfärd) initierat. Bakgrunden till de olika arbetsgrupperna har varit att samla in information om hur personer med intellektuell funktionsnedsättning påverkas av de planerade förändringarna inom omsorgen.

Personalen deltar i olika nätverksgrupper som Svenska Studiecentralen har initierat.

10. UTVECKLINGSSAMARBETE

FDUV:s samarbete med KAIH fortsatte år 2017 och en ny treårsperiod inleddes. FDUV:s systerorganisation KAIH (Kenya Association for the Intellectually Handicapped) ansvarar för projektet i Kenya.

KAIH arbetar via lokala stödgrupper för anhöriga och personer med utvecklingsstörning. KAIH har cirka 3 000 medlemmar, i drygt 150 föräldragrupper och fem brukargrupper i åtta distrikt i Kenya. Målet med samarbetet är att personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga ska öka sina möjligheter att påverka sin närmiljö och bli delaktiga i närsamhället.

År 2017 bevakade KAIH sina medlemmars intressen aktivt eftersom det var allmänna val i Kenya. KAIH utvecklade ett lättläst material om rätten att rösta och uppmuntrade personer med intellektuell funktionsnedsättning att rösta i valen. KAIH deltog i skuggrapporteringen av Kenyas rapport *Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW)*. År 2017 fortsatte arbetet med stödgrupper för familjer. Målet med arbetet är att grupperna själva ska kunna påverka i sina närsamhällen och öka möjligheterna för personer med intellektuell funktionsnedsättning att gå i skola och förtjäna sitt uppehälle. KAIH fortsatte även med yrkesträning för personer med utvecklingsstörning i fem distrikt.

FDUV:s samarbetsprojekt i Zanzibar fortsatte under 2017. Målet med projektet är att erbjuda unga yrkesutbildning i en inkluderande miljö. FDUV samarbetar med Kehitysvammaliitto, som koordinerar projektet, samt med Kehitysvammaisten Tukiliitto och ZAPDD (Zanzibar Association for People with Developmental Disabilities) i Zanzibar.

FDUV:s projektkoordinator besökte Kenya i april tillsammans med en föräldrarepresentant och en person med funktionsnedsättning. Målet med besöket är att följa upp hur projektet framskrider samt att planera en fortsättning av samarbetet.

FDUV är från 2013 medlem i det finländska partnerskapsprogrammet *Samverkan inom funktionshinder*. Partnerskapsprogrammet finansieras via Utrikesministeriet för tre år i taget. Den grundläggande principen för projektsamarbetet är att partnerorganisationen i Kenya bär huvudansvaret för att genomföra verksamheten. FDUV står för kamratstöd och expertis, för finansiering av verksamheten och för uppföljning av projektet. Partnerskapsprogrammet Samverkan inom funktionshinder verkar som ett stöd för FDUV och sprider information om andra liknande projekt som administreras från Finland. Under verksamhetsåret har en projektkoordinator vid FDUV arbetat med administrationen av projektet (5 %).

11. NORDISKT SAMARBETE

Genom sitt medlemskap i Nordiska Samarbetsrådet (NSR) vill FDUV tillsammans med sina systerorganisationer i Norden medverka till en bättre bevakning av medborgarverksamhet och övriga samhällsfrågor gällande personer med utvecklingsstörning.

År 2017 var första året som NSR tillämpade nya stadgar och därmed ordnades endast ett vårmöte under året. FDUV var förhindrat att delta i mötet, men deltog i en utvärdering av NSR:s verksamhet före mötet.

12. INTERNATIONELLT SAMARBETE

FDUV är medlem i Inclusion Europe och i Inclusion International, båda intresseorganisationer för personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer. FDUV har delat medlemskap i respektive organisationer tillsammans med Kehitysvammaisten Tukiliitto. Under 2017 deltog inte förbundet, dels på grund av att FDUV hade sin egen kongress och resurserna för detta år måste tilldelas kongressen istället för internationell verksamhet.

13. ORGANISATIONSVERKSAMHET

FDUV:s styrelse sammanträdde för tio styrelsemöten (varav fem möten via e-post) under 2017 och fullmäktige hade ett vårmöte och ett höstmöte.

Ledningsgruppen som bestod av teamledarna, ekonomichefen och verksamhetsledaren har samlats 12 gånger under året. De olika teamen har samlats enligt behov. En utomstående arbetshandledare stödde ledningsgruppen under året.

Personalens planeringsdagar hölls i Vasa den 13–14 juni. Temat var teamarbete, personalens välbefinnande och påverkansarbete. Personalen i Helsingfors och i Vasa har haft kanslimöten ungefär var tredje vecka, mötena har protokollförts. Mötena har genomförts som Skypemöten så att personalen i både Vasa och Helsingfors har kunnat delta. Förbundet beredde under senare delen av 2017 en förnyelse av ekonomisystem, e-post och kommunikationssystem som infördes 2018.

Specifikationer 2017

LÄGER OCH SEMESTER 2017

Lägerplats/tidpunkt	Målgrupp/tema	Antal delt.	Antal ledare
Nyland och Åboland			
Högsand, Lappvik, 12–16 juni	barn	6	6
Högsand, Lappvik, 26 juni–1 juli	motion	18	12
Lehmiranta, Salo 26 juni–1 juli	hantverk	8	6
Högsand, Lappvik, 26–1 juli	ungdom	9	6
Lärkkulla, Karis, 26–1 juli	musik	10	5
Päiväkumpu, Karislojo 3–7 juli	äldre	9	8
Högsand, Lappvik 3–7 juli	vuxen	20	14
Högsand, Lappvik 3–7 juli	barn	8	9
Högsand, Lappvik 10–14 juli	konst och drama	11	9
Kisakeskus, Pojo 10–14 juli	barn	6	6
Högsand, Lappvik 10–14 juli	stort hjälpbehov	9	11
Högsand, Lappvik 17–21 juli	konst och drama	12	10
Högsand, Lappvik 17–21 juli	stort hjälpbehov	9	10
Kirjais, Nagu 24–28 juli	natur och skärgård	15	8
Högsand, Lappvik 24–28 juli	vuxen	18	13
Sammanlagt 15 läger		168	133
Österbotten			
Vasa, sportlovsläger 1–2 mars	barn	3	2
Pörkenäs, Jakobstad 26–29 juni	barn	4	4
Kilen, Sideby 26–29 juni	barn	9	9
Norrvalla, Vörå 10–14 juli	stort hjälpbehov	10	11
Villa Elba, Karleby 10–14 juli	motion	20	11
Norrvalla, Vörå 17–21 juli	stort hjälpbehov	9	10
Sälgrund, Kaskö 17–21 juli	ungdom	7	5
Alskat, Korsholm 18–22 juli	äldre	15	10
Pörkenäs, Jakobstad 24–28 juli	vuxna	15	12
Villa Elba, Karleby 24–28 juli	ungdom	15	9
Sammanlagt 10 läger		107	83
Läger riksomfattande			
Kavalahti, Ingå 11–13 augusti	scout	3	2
Sopukka, Sibbo 6–8 oktober	barn	6	6
Sammanlagt 2 läger		9	8

KURSER OCH SEMINARIER 2017

Namn/Ämne	Plats	Tid	Föreläsare/ Kursledare	Deltagare	Eventuell samarbetspartner
Kurser inom sakkunnigas uppdrag					
Temakväll Självbestämmande	Mariehamn	26.1	Annette Tallberg	18	DUV på Åland
Temakväll Vuxenåldern - vad för den med sig?	H:fors + webinarie	15.2	Annette Tallberg	8	
Temakväll Självbestämmande	Borgå	1.3	Annette Tallberg	31	DUV i Östra Nyland
Föreläsning om självbestämmande för speciallärare på Zacharias Topelius-skolan	H:fors + webinarie	6.3	Annette Tallberg	7	
Temakväll självbestämmande	Raseborg	15.3	Annette Tallberg	17	DUV i Västnyland
Föreläsning om självbestämmande för dag- och arbetsverksamheten	Helsingfors	15.5	Annette Tallberg	25	
Information om specialomsorgslag & självbestämmande för Optima	Nykarleby	10.8	Susanne Tuure	40	
Temakväll kring boende och självbestämmande	Kronoby	5.9	Susanne Tuure	10	DUV i Karlebynejden
Temakväll kring boende och självbestämmande	Vasa	6.9	Susanne Tuure	7	DUV i Vasanejden
Temakväll Självbestämmande	Helsingfors	7.9	Annette Tallberg	14	DUV i Mellersta Nyland
Temakväll kring boende och självbestämmande	Jakobstad	12.9	Susanne Tuure	7	DUV i Jakobstadsnejden
Temakväll Självbestämmande	Pargas	26.9	Annette Tallberg	11	DUV i Västra Åboland, DUV i Kimitonejden
Temakväll kring boende och självbestämmande	Närpes	28.9	Susanne Tuure	9	DUV i Sydösterbotten
Föreläsning om självbestämmande för Kårkulla östra Nyland	Borgå	6.10	Annette Tallberg	100	Kårkulla samkommun
Föreläsning om delaktighet för socionomstuderande vid Arcada	Helsingfors	19.10	Annette Tallberg	25	Arcada
Temakväll Uppföljning om självbestämmande	Mariehamn	20.11	Annette Tallberg	23	DUV på Åland
Föreläsning om självbestämmande på Valvira och Regionförvaltningsverkets seminarium	Vasa	28.11	Susanne Tuure	35	Valvira, Regionförvaltningsverket (AVI)
Föreläsning SOTE på lättläst för Steg för Steg	Helsingfors	2.12	Annette Tallberg	15	Steg för Steg
Kurser och evenemang inom fritidsverksamheten					
Barnfest på Annegården	Helsingfors	11.2	Jon Jakobsson	500	Luckan
Folkdans på Borgå Folkakademi	Borgå	18.2	Jon Jakobsson	32	Finlands Svenska Folkdansring
Rocka sockorna	Helsingfors	19.3	Jon Jakobsson	37	DUV i Mellersta Nyland, Steg för Steg, 4BT
Friluftsdag	Vörå	22.4	Tina Holm	16	
Dansgala	Nykarleby	25.3	Tina Holm	130	DUV i Nykarleby
Dansgala	Vörå	7.10	Tina Holm	200	DUV i Vasanejden
Självständighetsfest	Helsingfors	2.12	Muluken Cederborg, Jon Jakobsson	147	SAMS
Självständighetsfest	Korsholm	2.12	Inger Tallgård, Annika Martin	200	DUV i Vasanejden, Vaasan Seudun Kehitysvammaisten Tuki
Lägerledarutbildningar					
Allmän lägerledarutbildning	Högsand	20.5	Jenni Bergman	36	Barnavårdsföreningen
Lägerledarutbildning AKK & högläsning	Helsingfors	5.6	Jenni Bergman	29	
Lägerledarutbildning	Korsholm	20.5	Annika Martin	25	

Familjekurser

Rekreationsdagar för föräldrar	Sibbo	6–8.10	Jonna Skand, Jon Jakobsson	18	Folkhälsans förbund
Syskonläger	Sibbo	6–8.10	Paula Ala-Käkelä, Jon Jakobsson	4	Folkhälsans förbund
Föräldrträff	Jakobstad	8.2	Tina Holms	4	
Familjehelg på Norrvalla	Vörå	30.10–1.11	Annika Martin	21	Folkhälsans förbund

Utbildning och träffar inom projektet Familjestödjare

Familjestödjarutbildning	Österbotten	21.1	Marita Mäenpää, olika föreläsare	8	
Pappaträff	Karis	25.3	Marita Mäenpää, Björn Wallén	4	
Familjestödjarutbildning	Tammerfors	21–23.4	Marita Mäenpää, olika föreläsare	18	
Föräldrträff	Kronoby	13.5	Tina Holms, 3 familjestödjare	25	
Föräldrträff	Nykarleby	8.6	Tina Holms, 2 familjestödjare	16	
Karaträff på Norrvalla	Vörå	21.10	Tina Holms, Christoph Treier	10	
Kamratstödsträff	Raseborg	7.11	Tre familjestödjare	7	
Familjestödjarutbildning	Vasa	18.11	Marita Mäenpää, olika föreläsare	14	
Familjestödjarutbildning	Helsingfors	25.11	Marita Mäenpää, olika föreläsare	9	

Boendeservice

Informationskväll om boendeservice	Helsingfors	22.5	Elina Sagne-Ollikainen	25	
Initialträff kring boendefrågor	Ekenäs	1.6	Elina-Sagne Ollikainen	18	
Vuxenliv kurs Ett eget hem på Optima	Helsingfors	30.8	Elina-Sagne Ollikainen	8	
Familjedag kring boendefrågor	Karis	23.9	Elina-Sagne Ollikainen	30	
Vuxenliv kurs Ett eget hem på Optima	Helsingfors	27.9	Elina Sagne-Ollikainen	8	
#Påhemvägen inspirationsverkstad	Pargas	17.10	Elina Sagne-Ollikainen	21	
Anhörigkväll kring boendefrågor	Vasa	19.10	Susanne Tuure		
Vuxenliv kurs Ett eget hem på Optima	Helsingfors	15.11	Elina Sagne-Ollikainen		
Temavecka, diskussionskväll om boendialternativ	Borgå	7.12	Elina Sagne-Ollikainen		
Temavecka, diskussionskväll om boendialternativ	Vasa	7.12	Susanne Tuure		
#Påhemvägen workshop för ungdomar	Pargas	12.12	Elina Sagne-Ollikainen		
Vuxenliv kurs Ett eget hem på Optima	Helsingfors	13.12	Elina Sagne-Ollikainen		

Mer än ord

Huvudstadsregionens referensgrupp	Grankulla	2.2	Henrika Mercadante	7	
Arcada utbildning av barnmorskestuderande	Helsingfors	6.2	Sofia Sjöblom	8	
Östra Nylands referensgrupp	Borgå	8.2	Sofia Sjöblom	4	
Västra Nylands referensgrupp	Karis	13.2	Sofia Sjöblom	8	
Åbolands referensgrupp	Pargas	28.2	Sofia Sjöblom	6	
Mellersta Österbottens referensgrupp	Vasa	13.3	Henrika Mercadante	8	
Norra Österbottens referensgrupp	Jakobstad	14.3	Henrika Mercadante	4	
Östra Nylands referensgrupp	Borgå	5.4	Sofia Sjöblom	4	
Utbildning av FDUV:s familjestödjare	Tammerfors	21.4	Sofia Sjöblom	18	
Åbolands referensgrupp	Pargas	24.4	Sofia Sjöblom	7	

Huvudstadsregionens referensgrupp	Grankulla	3.5	Henrika Mercadante	7	
Västra Nylands referensgrupp	Ekenäs	4.5	Sofia Sjöblom	5	
Mellersta Österbottens referensgrupp	Vasa	8.5	Henrika Mercadante	7	
Norra Österbottens referensgrupp	Jakobstad	9.5	Henrika Mercadante	3	
Föreläsning på anpassningskurs för Döva och hörselskadade barns stödförening	Tammerfors	22.9	Henrika Mercadante	60	
Vasa centralsjukhus, barnmorskor	Vasa	29.9	Henrika Mercadante	22	
Vasa centralsjukhus, barnmorskor	Vasa	5.10	Henrika Mercadante	20	
Mellersta Österbottens referensgrupp	Vasa	8.11	Henrika Mercadante, Jenni Bergman	6	
Åbolands referensgrupp	Pargas	14.11	Henrika Mercadante, Jenni Bergman	5	
Västra Nylands referensgrupp	Karis	22.11	Henrika Mercadante, Jenni Bergman	6	

Kurser inom LL-Center

Kurs för läsombud	Helsingfors	30.1	Johanna v. Rutenberg	19	Folkhälsan
Kurs i att skriva lättläst	Vasa	7.2, 17.3	Solveig Arle	7	
Kurs i att skriva lättläst	Esbo	23.5	Solveig Arle	6	Hanaholmen/Svenska nu
Föreläsning för lägerledare	Helsingfors	5.6	Johanna v. Rutenberg	29	
Kurs i att skriva lättläst	Helsingfors	13.9, 15.9	Carina Frondén	3	
Kurs i att skriva lättläst	Svenskfinland/webbinarium	28.11	Carina Frondén		Finlands Svenska Scouter
Kurs för läsombud	Helsingfors	28.11	Johanna v. Rutenberg	13	Kårkulla samkommun

Övriga

Får jag lov, för anhöriga och personal	Ekenäs	16.2	Anita Norrdahl, Jon Jakobsson	6	
Får jag lov, för tjejer med intellektuell funktionsnedsättning	Ekenäs	25.4	Anita Norrdahl, Sofia Sjöblom	6	
Får jag lov, för killar med intellektuell funktionsnedsättning	Ekenäs	11.5	Anita Norrdahl, Frank Lundgren	4	
Får jag lov, för tjejer med intellektuell funktionsnedsättning	Jakobstad	17.1	Anita Norrdahl	7	
Får jag lov, för killar med intellektuell funktionsnedsättning	Vasa	18.1	Anita Norrdahl	6	
Får jag lov, för killar med intellektuell funktionsnedsättning	Jakobstad	8.3	Anita Norrdahl	3	
Bemötandeföreläsning för socionomstuderande	Vasa	26.1	Annika Martin	30	
Bemötandeföreläsning för speciallärarstuderande	Vasa	20.2	Annika Martin	60	
Bemötandeföreläsning för scenkonststuderande	Vasa	30.3	Annika Martin	6	
Bemötandeföreläsning för årskurs 7–9	Vörå	24.4	Annika Martin	195	
Bemötandeföreläsning för närvårdarstuderande	Närpes	12.10	Annika Martin	18	
Bemötandeföreläsning för hälsovårdsstuderande	Vasa	26.10, 7.11	Annika Martin	55	
Sinnesverkstad	Malax	6.4	Annika Martin	10	
Föreläsning: Föräldraskap i en familj med utmaningar	Korsholm	28.3	Christoph Treier	25	
Föreläsning: Hantering av problemskapande beteende	Vasa	11.5	Bo Hejlskov Elvén	389	Kårkulla samkommun
Föreläsning: Rätt till kärlek	Helsingfors	21.9	Lotta Löfgren Mårtensson	49	
Föreläsning: Rätt till kärlek	Vasa	22.9	Lotta Löfgren Mårtensson	20	

Kurser inom Steg för Steg

Drömhemsgruppen	Helsingfors	19.1	Frank Lundgren	5	
Drömhemsgruppen	Helsingfors	9.2	Frank Lundgren	5	
Kommunalvalsträff	Pargas	6.3	Frank Lundgren	5	
Kommunalvalsträff	Ekenäs	8.3	Frank Lundgren	3	
Kommunalvalsutbildning	Helsingfors	9.3	Frank Lundgren	15	
Kommunalvalsträff	Borgå	14.3	Frank Lundgren	5	
Radiokurs	Vasa	18–19.3	Tina Holms, Janne Nordlin	8	Radio Valo
Styrelsen och handledare på studiebesök i EU-parlamentet	Bryssel	29–30.3	SfS-Personal	12	EU-parlamentet
Drömhemsgruppen	Helsingfors	6.4	Frank Lundgren, Tytti Viljanen	5	Radio Valo
Drömhemsgruppen	Helsingfors	4.5	Frank Lundgren	5	
Handledarutbildning	Helsingfors	13.5	Sofia Jernström, Ilona Salonen	6	
Vårjippo	Helsingfors	15.5	Sofia Jernström, Frank Lundgren	40	4BT, Psykosociala förbundet
Planeringsworkshop och Världen i Byn	Helsingfors	27–28.5	Sofia Jernström, Frank Lundgren, Tytti Viljanen	12	Radio Valo
Diskussionsträff om självbestämmande	Högsand	5.7	Frank Lundgren	20	
Diskussionsträff om självbestämmande	Högsand	13.7	Frank Lundgren	7	
Diskussionsträff om självbestämmande	Högsand	19.7	Frank Lundgren	7	
Planeringsworkshop och Jakobsdagar	Jakobstad	21–22.7	Tina Holms, Sofia Jernström	14	
Diskussionsträff om självbestämmande	Högsand	26.7	Frank Lundgren	20	
Diskussionsträff om självbestämmande	Pörkenäs	26.7	Tina Holms	10	
Diskussionsträff om självbestämmande	Karleby	26.7	Tina Holms	10	
Diskussionsträff om självbestämmande	Kronoby	5.9	Tina Holms	15	
Diskussionsträff om självbestämmande	Helsingfors	7.9	Frank Lundgren	18	DUV i Mellersta Nyland
Diskussionsträff om självbestämmande	Pargas	26.9	Frank Lundgren	18	DUV i Västra Åboland
Diskussionsträff om självbestämmande	Närpes	28.9	Tina Holms	4	
Drömhemsgruppen	Helsingfors	5.10	Frank Lundgren	5	
Höstjippo	Vörå	7.10	Tina Holms	20	4BT
Steg för Steg café	Jakobstad	19.10	Tina Holms	7	
FDUV:s kongress	Tammerfors	28–29.10	SfS-Personal	20	FDUV
Drömhemsgruppen	Helsingfors	9.11	Frank Lundgren	2	
Diskussionsträff om självbestämmande	Mariehamn	20.11	Frank Lundgren	25	DUV på Åland, FDUV
Lättläst föreläsning om SOTE	Helsingfors	2.12	Annette Tallberg	8	FDUV
Självständighetsdisco	Helsingfors	7.12	Frank Lundgren + Drömhemsgruppen	20	DUV i Mellersta Nyland